

# Літопис подій

## БРАНЕЦЬ ВІЧНОСТІ ОЛЕКСА СТЕФАНОВИЧ

19 квітня ц. р. в Інституті літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України відбулося чергове засідання літературознавчо-критичного клубу “Академічні бесіди”. Предметом дискусії стала книжка Тетяни Рязанцевої “Бранець вічності: Аспекти поетичної творчості Олекси Стефановича”, на сьогодні єдине монографічне дослідження художньої практики поета. Аналізуючи творчий доробок О.Стефановича (1899–1970), одного з найвидатніших українських поетів-емігрантів ХХ ст., авторка зосереджує увагу передовсім на трансформації тем і мотивів метафізичної поезії в літературі ХХ ст. Творчість українського митця розглянуто в парадигмі європейської метафізичної поезії, у зіставленні з творами М.Цвєтаєвої та Ф.Гарсія Лорки. Okрім літературознавчих розвідок, видання містить хронологію життя і творчості О.Стефановича, а також – у додатках – спогади друзів і сучасників поета.

Відкриваючи зібрання, *Н.Зборовська*\* зауважила, що одним із завдань “Академічних бесід” залишається аналітичне обговорення досліджень колег-науковців, адже кожне засідання дає змогу у вільному, ненормативному форматі висловити власні спостереження, на фаховому рівні обговорити з автором проблеми, що привернули увагу, викликали дискусійні міркування. Н.Зборовська окреслила й найближчі перспективи розширення літературознавчо-критичного клубу тематичними психоаналітичними семінарами, до участі в яких запрошується всі бажаючі. Презентуючи книжку Т.Рязанцевої, керівник “Академічних бесід” привернула увагу до проблеми недослідженості постаті О.Стефановича в українському літературознавстві, наголосила на актуальності теми метафізичної творчості в сучасній літературно-критичній практиці, що лягла в основу дослідження Т.Рязанцевої. Одним із вагомих здобутків авторки монографії Н.Зборовська назвала якісний, професійний рівень потрактування поезії О.Стефановича, завважила особливу інтригу поєднання еротичних та релігійних мотивів у аналізі метафізичної творчості тощо.

У своїх виступах співробітники Інституту літератури та гості говорили про новаторський характер дослідження Т.Рязанцевої, високий професійний рівень його виконання. Представники Видавничого дому “Києво-Могилянська академія” *Л.Пізнюк* (головний редактор) та *Н.Сойко* (завідувач редакції) наголосили на відповідальності, вимогливості авторки під час роботи з видавництвом.

Увазі читачів “Слова і Часу” пропонуємо скрочену стенограму дискусії-обговорення.

У вступному слові *Леся Демська* – модератор засідання – звернула увагу найперше на глибоку духовну своєрідність цієї праці, уміння дослідника “зрозуміти і відчути абсолютно окремий світ поета, його унікальний досвід” та, зокрема, зауважила:

— Українська література діаспори має досить сумну долю. Письменники, що змушені були залишити Україну, поступово залишили й простір нашої культурної та історичної пам'яті. Повертатися ж почали у час тотальної кризи, політичної, економічної. Пам'ятаємо ті маленькі книжечки, які розліталися... Прийшов новий час, а ми начебто забули про всі ті невеликі наклади книжечок, – вони засіли на полицях наших бібліотек далі нікому не потрібні. О.Стефановичу припала найгірша доля, адже його заразовували до “Празької школи”. Якщо ж уважно почитати його праці, стане зрозуміло, що О.Стефанович мав дуже мало спільногого з тим рухом... Однак він був саме тим поетом, якого завжди очікував М.Зеров, поетом з високою духовною, культурною освітою, поетом, який своєю творчістю, незаангажованою в тогочасні проблеми, виводить нашу літературу на загальносвітові обshire. Властиво для мене книжка Т.Рязанцевої стала такою спробою вивести принаймні поезію О.Стефановича на ці загальноєвропейські

\* З початку цього року літературознавчо-критичний клуб “Академічні бесіди”, започаткований 2004 року акад. НАН України В.Дончиком, очолила кандидат філологічних наук, науковий співробітник відділу української літератури ХХ ст. Н.Зборовська.

обшири. Дослідження “Бранець вічності: Аспекти поетичної творчості Олекси Стефановича” – це певне реконструювання, своєрідне вмонтовування поезії О.Стефановича в поезію Західної Європи того часу.

Свого часу кандидатська дисертація Т.Рязанцевої була присвячена періоду Бароко. Так збіглося, що О.Стефанович, яким вона зацікавилась, теж багато чим виростає з Бароко. Тому ця книжка невипадкова, вона нагадує собою дерево, яке має дуже міцне і давнє коріння. На жаль, уже немає людини, яка безпосередньо була фундатором цієї ідеї, – Олекси Васильовича Мишанича. Він був великим шанувальником творчості О.Стефановича, і з його легкої руки почалася історія цієї книжки.

*Тетяна Рязанцева:*

– Мое зацікавлення творчістю поета почалось у 1996 році із випадково прочитаної статті О.Мишанича про О.Стефановича. Від моменту цього знайомства і до видання книжки минуло приблизно десять років – десь приблизно десять сторінок на рік. Нібито й повільно, нібито й мало, але насправді це був такий осмислений поступ і дедалі більше заглиблення, знайомство з творчістю цього автора. О.Стефанович вимагає дуже неквапливого читання, розуміння... властиво, читання з перечитуванням.

З усього творчого набутку О.Стефановича я обрала саме метафізичну поезію тому, що, як на мене, це дуже органічна ніша для нього. О.Стефанович справді на всіх рівнях пов’язаний з традицією українського Бароко, з традицією метафізичної поезії. Це був поет, який відповідав вимогам М.Зерова до поета в ідеалі. О.Стефанович був людиною освіченою. Він спершу закінчив Волинську духовну семінарію у Житомирі, а коли вийшов з України (1922), вчився у празькому Карловому університеті і, як я вже дізналася потім, в архівних студіях, О.Стефанович був компаративістом. Він вивчав порівняльний аналіз слов’янських літератур, займався давньоукраїнською літературою, цікавився проблемами перекладу, дуже уважно ставився до лінгвістичних розшуків, до мовознавства. Усе це витворило і надзвичайну мовну палітру, і філософську глибину його поезії. Мені здається, що постати ця дуже неординарна. Це людина, яка “перебувала життя” в тілі, але жила насправді в дусі. Його не обходили усікі побутові проблеми, він був поет штибу Марини Цвєтаєвої. Я вважала за потрібне подати порівняльний аналіз творчості О.Стефановича та М.Цвєтаєвої. Мені здається, що ці дві постаті абсолютно зіставні у часі й просторі, за рівнем якості поезії, її спрямуванням. Так само зіставні О.Стефанович та іспанський поет Ф.Г.Лорка – видатний міфотворець, як він сам себе називав.

Коли я писала цю книжку, мені хотілося, по-перше, повернути цікаву, непересічну постать О.Стефановича нашій культурі, тому що його направду знають здебільшого фахівці. А по-друге, мені просто приємно було досліджувати цю надзвичайно цікаву поезію, за якою стоїть певна культурна традиція. Це поезія дуже відчутна, об’ємна, зрозуміла, така, що поєднує нас зі світом. І, безперечно, О.Стефанович дуже щирий автор, він цікавився найповнішим виразом дуже складних почуттів, складних духовних перипетій. Це не часто зустрічається зараз, тим паче в такому досконалому балансі форми і змісту.

*Леся Демська:*

– Наведу оцінку творчості О.Стефановича, що її подав Олекса Васильович Мишанич: “В силу певних історичних обставин, особистої вдачі і життя Олекси Стефановича, його поетичний, образний світ до певної міри був загерметизований. Він свідомо відділяв свій талант від служби швидкоплинному сьогоденню. Він не допускав у свою поезію скроминущого, дрібного й буденного, зосерджувався на цінностях вищого порядку, виробивши в собі й поетичний дух, і самоповагу, якої не вистачає українській поезії”. У своїй книжці Т.Рязанцева пише про те, що одним із перших “чистих” метафізиків української літератури був Лазар Баранович. Література Бароко у суті своїй тяжіє до метафізики. Виникає питання, наскільки метафізична поезія є органічною для української літератури? О.Стефанович радше відлуння чи продовження цієї традиції?

*Тетяна Рязанцева:*

– Мені здається, що О.Стефанович дуже органічно, дуже міцно вбудований у цю традицію. І що у його творчості особливо приваблює, так це поєднання змістової традиційності з абсолютною сучасністю вислову.

*Ніла Зборовська:*

– Ви взяли для порівняння, як на мене, неадекватних поетів у сенсі метафізичної поезії – Олексу Стефановича і Марину Цвєтаєву. Тут я хотіла би означити, що маю на увазі під метафізичною поезією. Поет відчуває себе входом для Божественного, а тому включається у сферу Духу: впускаючи божественну сутність, відповідає їй, тому така поезія символічна,

езотерична, герметична тощо. Смисл людського буття збувається в Еросі або, за Платоном, у пристрасному бажанні божественного походження, оскільки воно втілює поетове поривання до Бога. Метафізична поезія показує, як через Божественний Логос налагоджується зв'язок між національним суб'єктом і Абсолютом. Тому національну специфіку тут не можна ігнорувати.

Українську поетичну метафізику правомірно розглядають у контексті традиції, яскраво втіленої Г.Сковородою. Саме він приводить до новітньої української поезії розуміння духовності як істинної радості, "веселія серця", утверджаючи в українському світі невичерпне духовно-святкове начало. Розбудовуючи пізнання божественного через метафізику гри, Г.Сковорода відкриває особливий етичний простір свободи. Власне в цій українській метафізичній традиції постає Олекса Стефанович. Поезія Марини Цвєтаєвої близьча до містики, ніж до метафізики, до того ж ця містика має характерний для неї дух плотської (а не духовної) радості. Містика М.Цвєтаєвої як суб'єктивне переживання божественного, де "Я-суб'єкт" зливається з об'єктивністю Бога, має специфічний характер земного еросу, не завжди етичного, але надмірно пристрасного тілесного бажання. Невипадково в "Листі до амазонки" Марина Цвєтаєва обґрунтовує лесбійський ерос як найбільш органічний для жінки-поетки, доводячи це до узагальнення жіночої езотеричної поезії загалом. Я би навіть сказала, що лірична геройня Марини Цвєтаєвої часто живе у сфері абсолютизації власного "Я" як чуттєвої, а не метафізичної (понадчуттєвої) сутності. Тому мені цікаво було би з'ясувати, чим зумовлене це зіставлення поетів, які представляють різні національні традиції духовного пошуку.

*Тетяна Рязанцева:*

— Відповім словами Марини Цвєтаєвої: "Хотеть — это дело тел, а мы друг для друга души..." О.Стефановича цікавить метафізична поезія в буквальному розумінні слова. Метафізика, тобто те, що поза тілесним, поза фізичним. У цьому сенсі О.Стефанович і М.Цвєтаєва дуже близькі. Адже метафізична поезія говорить про вічні теми, які вивищуються над тілесним. Це поезія, яка трактує вічні питання, що не зникають з плином часу: Смерть, Час, стосунки Бога і людини та любов у трансцендентному плані.

У книжці моїй є окремі розділи, присвячені творчості як М.Цвєтаєвої, так і О.Стефановича: "Трансформація тем і мотивів метафізичної поезії у творчості Олекси Стефановича і Марини Цвєтаєвої", "Поезія "in extremis": поєднання релігійного та еротичного елементів у ліриці Олекси Стефановича, Федеріко Гарсія Лорки і Марини Цвєтаєвої".

*Микола Сулима:*

— Перша книжка Т.Рязанцевої була присвячена порівняльному аналізу творчості Ф. де Кеведо і Л.Барановича. Це вже друге її дослідження, що вийшло друком. Тетяна Рязанцева слідом за Соломією Павличко принесла в роботу нашого Інституту погляд на українську літературу з європейського боку. Як відомо, оцінка творів багатьох українських письменників, запропонована С.Павличко, видавалася, та й зараз декому видається досить жорсткою. Ту лінію, розпочату С.Павличко, продовжує сьогодні й Т.Рязанцева. Спочатку вона зіставила творчість Л.Барановича і Ф. де Кеведо, тепер порівняла О.Стефановича та Ф.Г.Лорку, М.Цвєтаєву. Ця висока оцінка, з якою вона підходить до творчості українських письменників, досить перспективна.

*Леся Демська:*

— Наскільки відомо, Марина Цвєтаєва — це явище російського модернізму, Федеріко Гарсія Лорка — явище іспанського модернізму. Наскільки можна вважати принадлежним до течії модернізму О.Стефановича, і якщо можна, то в чому модерність його поезії?

*Тетяна Рязанцева:*

— Як важко вписати О.Стефановича у межі "Празької школи", настільки ж важко його вписати й у будь-які інші межі, бо це була людина, яка свідомо уникала будь-яких угруповань, течій, напрямів. У певному наближенні — як за тематичними ознаками, так і враховуючи характерну стилістику текстів — так, О.Стефановича можна назвати модерністом. Хоча ця проблема ще чекає на глибше дослідження.

*Григорій Сивокін:*

— Тетяно Миколайно, іде в нас хороша, змістовна розмова про творчість Олекси Стефановича, про його місце у світовій літературі, зрештою, про Ваш внесок як фахівця у висвітлення всіх цих важливих і непростих питань. А в мене і ще один інтерес, для мене вже традиційний: а хто він, Олекса Стефанович, був як людина, як особистість? Що, так би мовити, "робило" його як письменника?

*Тетяна Рязанцева:*

— Процитую слова Ігоря Качуровського: "Автор скромний, м'якої вдачі, нерішучий... Відлюдкуватий, без огляду на високу обдарованість залишався, так би мовити, маргінальним

явищем в нашому діаспоральному письменстві..." Тобто це була людина, яка не визнавала ніякої самореклами. Він узагалі не дуже був відкритий до спілкування з людьми, волів бути на самоті. Дуже важко зрозуміти, яким чином він елементарно виживав. Але він волів жити так, щоб ніщо не заважало творчості, яку він ставив понад все.

*Лариса Мороз:*

— Приємно, що в компаративістичних дослідженнях наших колег утверджується гарна тенденція спокійного, об'єктивного зіставлення постатей і творів української та зарубіжних літератур без "підтягання" того чи того літературного явища під чийсь рамки... Авторка хотіла побачити О.Стефановича передусім в контексті загальноєвропейському. Але я думаю, що в цій книжці не менш вагомий і погляд у власне національну традицію...

Хочеться сподіватися, що ця книжечка розростеться у глибше, докладніше дослідження творчості поета, принаймні багато моментів, заявлених у цій праці, потребують ширшої розмови. Хочеться вірити, що поряд із цією майбутньою, уже солідною монографією про О.Стефановича можна буде покласти й найповніше видання творів поета.

*Наталія Шумило:*

— На IV Міжнародному конгресі україністів Тетяна Рязанцева вперше публічно заявила про зацікавленість творчістю Олекси Стефановича, неординарного і маловивченого поета, і своєю доповіддю привернула увагу наукової громадськості, зокрема М.Ільницького. Відтоді робота молодої дослідниці над вивченням спадщини письменника не припинялася. І сьогодні ми вже маємо серйозну книжку "Бранець вічності. Аспекти поетичної творчості Олекси Стефановича".

Фаховість авторки виявляється вже у висвітленні історії питання: існуючі матеріали про поета вона докладно аналізує та оцінює, щобільше — акцентує ті думки, що потребують подальшого вивчення ("Стефанович свою поезію наближається до "Празької школи", але з нею не ототожнюється", поет — "явище дуже прикметне в українській культурі", "явище світового значення").

Беручи справедливі тези попередників за відправні, Т.Рязанцева шляхом осмислення поезії О.Стефановича в контексті світової літератури робить спробу (завдяки конкретному аналізові) виявити сутність творчої індивідуальності письменника. Поставлене завдання вона здійснює послідовно — і коли простежує трансформацію тем і мотивів метафізичної поезії у творчості О.Стефановича, і коли виявляє особливості його релігійної поезії або символіку кольорів.

Біографічні матеріали, сумлінно зібрани і презентовані в розділі "Хронологія життя і творчості Олекси Стефановича", пояснюють широку ерудицію письменника, зокрема коло інтересів, що охоплює філософію, порівняльну славістику, україністику та зарубіжну літературу. А відтак — і порівняльні зіставлення самої дослідниці. Хоча від прописування лектури О.Стефановича та чіткішої вмотивованості типологічних зіставлень обговорюване компаративістичне дослідження тільки б виграло.

Наукова студія Т.Рязанцевої безумовно філологічна. Однак невправданим видається свідоме неврахування (на нинішньому етапі дослідження) українського літературного контексту. Наприклад, у творчому доробку О.Стефановича існує сонет, присвячений Т.Шевченкові... Відомо, що присвята становить частину художнього тексту і при всьому бажанні в цьому випадку відмежуватися від української парадигми неможливо, так само, як і у звязку з поезією, що має називу "Ольжич" та згадується у розділі "Образи й мотиви "Слова о полку Ігоревім" у поезії Олекси Стефановича". Належить поетові і поема під назвою "Крути". Згадані присвята та назви поезій О.Стефановича, не кажучи вже про зміст, засвідчують, що Україна — больший екзистенціал письменника і має безпосередній зв'язок із його філософсько-екзистенційними рефлексіями в художній творчості.

Вочевидь, майбутній аналіз поезії Олекси Стефановича в західно-європейському контексті з українським включно значно поглибити уявлення про феномен письменника, "секрети" художньої творчості якого вже почала вправно розкривати Т.Рязанцева у своїй змістовній книжці.

*Леся Демська:*

— Хоча О.Стефанович і не був уписаний в український контекст, цей контекст для нього був актуальний. Річ у тому, що сам О.Стефанович не був актуальним для цього контексту. Тобто від тих проблем, які хвилювали тогочасних українських інтелектуалів, за винятком, можливо, М.Зерова, близкучого стиліста, О.Стефанович відмежовувався. Тому про нього майже не говорили, його майже не досліджували. Про О.Стефановича фактично ніхто нічого не знав, аж поки Б.Гощовський, Б.Бойчук не запропонували йому написати про себе самого, подати свою біографію. Тому мені здається, що дослідниця "не вписує О.Стефановича в українську

парадигму” тому, що він виявився чужорідним тілом у тогочасному літературному контексті. Так само, як дуже довгий час ті ж неокласики — чомусь він мені видається дуже близьким до них — теж виглядали чужорідним тілом у сучасному для них літературному процесі.

*Олекса Сінченко:*

— Усе ж таки відмежовувати О.Стефановича від українського літературного контексту не варто. Якщо уважно проаналізувати тексти того ж Л.Мосенда чи особливо Ю.Липи, В.Лесича пізнього періоду, дуже багато паралелей можна знайти саме в метафізичному спрямуванні творчості цих авторів. Сприймати тогочасну поезію тільки як суто патріотичну, позаестетичну не можна. Адже ми не володіємо повним корпусом текстів, які тоді з'явилися друком. Все ж таки український контекст О.Стефановича існує. Про нього згадував, скажімо, У.Самчук, добре про нього відгукувався Ю.Шевельов... Інша справа, що тодішня література була зорієнтована здебільшого на ура-патріотичні тенденції, але ж з'являлася різна поезія...

*Володимир Климчук:*

— Якщо вже говорити про цю закриту, загерметизовану поезію, яка тікає від світу, то завдання дослідника — зрозуміти, показати: від чого ж вона тікає? Бо дослідника без епохи і поета без епохи не буває. Т.Рязанцева чітко вказує, від чого втік О.Стефанович. Звичайно, що він міг би в цей процес боротьбистський увійти. Але його метафізичне мислення було набагато вищим від цього процесу. Це дуже істотний момент. Бувають, щоправда, і симуляції. Коли поети мислять, так би мовити, “зависоко”, і нічого навколо не помічають, — це симуляція...

Я вірю, що О.Стефанович стояв над цією дійсністю. Але багато поетів не дотягаються до неї, вони її не розуміють, тікають в надуманий світ. Це найцікавіше, адже це і є або доля метафізичної поезії, або доля симуляції. Бо ми таких симуляцій маємо мільйон. От навіть фемінізм симулюють, хоча, звичайно фемінізм — це проблема. А в нас же, сказати б, немає інших проблем... Бодріяра врешті-решт прочитайте, він дуже добре показує, де метафізика перестає бути репрезентативною. Бо коли цієї репрезентації немає, коли знак максимально відірвався від означуваного, тоді й починається цей віртуальний світ, в якому вже визначити рівень поета чи літературознавця неможливо. Я би навіть спростив лексику Бодріяра і назвав симуляцію українським словом “шахрайство”.

Традиція на Україні невичерпна. Звичайно ж, треба тут говорити про Г.Сковороду. Г.Сковорода вийшов саме із барокою, сказати б, персоналістської поезії. Усе це — продовження Платона Г.Сковородою. Це метафізика серця і розуму, що абсолютно ясно. Ця традиція продовжується Київською філософською школою від П.Юркевича до Л.Шестова, хоч можна продовжувати і далі. Звичайно, що всі ці впливи існують у досліджуваній поезії. І, звичайно, сьогоднішній поет — близький, справжній метафізик. У наш час ця традиція представлена, наприклад, І.Римаруком.

*Галина Бурлака:*

— Для мене і цю книжку, і авторку вирізняють риси, на жаль, рідкісні для сучасних дослідників літератури. Це, по-перше, дуже цінний тандем інтерпретатора і джерелознавця. Помітивши неповноту текстів, неповноту біографії О.Стефановича, відсутність якихось прив’язаних до джерел інтерпретацій, дослідниця почала активний пошук в архівах. Т.Рязанцева вивчила всі можливі кола, де можна було знайти хоча б щось про О.Стефановича. І виявилось, що багато чого можна знайти, навіть у нас на першому поверсі Інституту літератури у відділі рукописних фондів і текстології, опублікувати невідомі спогади, ввести невідомі досі імена у коло знайомств та коло спілкування поета. І це одна з найголовніших прикмет цієї книжки...

Я хочу закликати молодь не боятися шукати в архівах, не боятися будувати свої концепції на ширших джерельних матеріалах, а не тільки на тому, що знайшли до вас, надрукували до вас. Завжди ще щось можна знайти, і ця знахідка буде справді новим словом у нашему літературознавстві.

*О. Павло Мельник (Викладач духовної семінарії):*

— Я перебуваю у досить незвичному для мене колективі науковців, людей, які своєю науковою працею дбають про розвиток нашої літератури. Тому я думаю говорити зі свого досвіду, так, наче перебуваю в середовищі своєму, духовному, богословському. Хочу сказати, що кожен письменник своє покликання отримує таки від Бога. Тому що талант бути письменником чи науковцем все-таки є талант Божий, який закладений у кожній людині. О.Стефанович, про якого ми сьогодні згадуємо, був виразником правди. І зло, яке панує в цьому світі, не давало йому, і до цього часу, до сьогоднішнього дня багатьом письменникам воно не дає вийти назовні, проявитися цій правді в повній своїй силі. Воно всіляко намагалося приховати цю людину, цю особистість, тому що то була справді особистість. Вірш — це вже вияв особистості. Людина не замикається в собі як індивідуум, а виражається і вилицяє себе назовні. О.Стефанович, як

особистість, як вихованець духовної семінарії, син священика, протестував проти цього зла, яке панує у світі. І зло, відповідно, хотіло його закрити, ізолятувати від суспільства, щоб люди не могли побачити того багатства, тієї великої кількості добра і світла, що є в його поезії.

Я кажу про поезію його духовну, хоча, як тут було зауважено, і не маю змоги повністю прочитати її. Але з тих маленьких уривочків і зауваження пані Тетяни про те, що він був ширим християнином, я можу це сказати. О.Стефанович був людиною глибоко духовною, людиною глибоко віруючою, він захищав правду...

Перший відгук на дослідження див. на сайті української асоціації новин УНІАН: <http://culture.unian.net/ukr/news/news-184960.html>.

*Матеріал підготувала Олена Поліщук*

30 травня – 2 червня ц. р. в Українському Домі проходив II Київський дитячий книжковий ярмарок. Відкрився він врученнем нагород переможцям Всеукраїнського конкурсу “Найкращий читач України” за участі Президента України Віктора Ющенка.

Організатори: “Форум видавців” та Український Дім.

## “КОРОНАЦІЯ СЛОВА” – 2007

7 червня ц. р. відбулася церемонія вручення премій авторам-переможцям VII Всеукраїнського конкурсу романів, кіносценаріїв та п'ес “Коронація слова”, започаткованого торговою маркою “Корона”. Уже сім років подружжя Логушів плідно продовжує славетну традицію підтримки української культури, закладену династіями Терещенків, Симиренків, і щороку молодих талановитих українських митців більшає – за час існування конкурсу видано понад 60 “коронованих” творів.

Сьогорічну церемонію (ведучі – Ольга Сумська й Остап Ступка) відкрив керівник гуманітарної служби секретаріату Президента О.Биструшкін, який зачитав вітальну телеграму від Президента Віктора Ющенка.

Лауреати премії “Коронація слова – 2007”:

Номінація “Роман”: I премія – “Майже ніколи не є навпаки” Марії Матіос; II премія – “Село – не люди” Ірини Чернової; III премія – “Бранці мороку” Наталі та Олександра Шевченків.

Номінація “П’еса”: I премія – “Допит небіжчика” Ігоря Негреску; II премія – “Ромео і Жасмин” Олександра Гавроша; III премія – “Шевченко під судом” Станіслава Росовецького.

Номінація “Кіносценарій”: I премія – “Країні не вистачає космонавтів” Ольги Когут; II премія – “Вкрадене нещастья” Євгена Чвірова; III премія – “Язиката Феська” Андрія Кокотюхи.

В.Л.

*Передплачуйте*

**СЛОВО i ЧАС**

– єдиний академічний літературознавчий журнал  
про українську та світову літературу.

Передплатний індекс – 74423.

Електронний варіант  
на Web-сторінці за адресою:  
[www.word-and-time.iatp.org.ua](http://www.word-and-time.iatp.org.ua)

